

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

HOTĂRÂREA

în Cauza Hațiegan împotriva României

(Cererea nr. 25230/04)

DECIZIE

Strasbourg

14 februarie 2008

Devenită definitivă la 14.05.2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în [art. 44](#) alin. (2) din Convenție. Poate suferi modificări de formă.

În Cauza Hațiegan împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere formate din:

Boštjan M. Zupančič, președinte,

Corneliu Bîrsan,

Elisabet Fura-Sandström,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

David Thór Björgvinsson,

Ineta Ziemele , judecători,

și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la data de 24 ianuarie 2008,

a pronunțat următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 25230/04 , introdusă împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Iuliu Sergiu Hațiegan (*reclamantul*), a sesizat Curtea la data de 30 martie 2004 în temeiul [art. 34](#) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul este reprezentat de dna. D. Chirică, avocat în Cluj-Napoca. Guvernul român (*Guvernul*) a fost reprezentat de domnul Răzvan-Horațiu Radu, agent al Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 2 martie 2006 Curtea a hotărât să comunice Guvernului cererea. Prevalându-se de dispozițiile [art. 29](#) alin. 3, ea a decis că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamantul s-a născut în anul 1972 și locuiește la Cluj-Napoca.

5. La 19 decembrie 1955, bunul imobil (format într-o casă și din terenul aferent) situat în str. Croitorilor nr. 6, în Cluj-Napoca, ce aparținuse bunicilor reclamantului, a făcut obiectul unei naționalizări.

6. La 18 decembrie 1997, ca urmare a unei acțiuni în revendicare imobiliară, tatăl reclamantului a obținut o decizie definitivă constatând ilegalitatea naționalizării imobilului menționat mai sus și ordonând autorităților să i-l restituie.

7. În ciuda recunoașterii judiciare definitive a dreptului său de proprietate, tatăl reclamantului s-a văzut în imposibilitatea de a –și recupera bunul integral căci, în virtutea legii nr. 112/1995, Statul vându-se, la 19 decembrie 1996, apartamentul nr. 3 al acestui imobil locatarilor care-l ocupau.

8. La 6 iunie 2000, tatăl reclamantului a solicitat tribunalelor să constate nulitatea contractului de vânzare din 19 decembrie 1996. Acesta susținea că naționalizarea era abuzivă și ilegală, că Statul nu putea fi proprietarul legitim al bunului și, în consecință, nu putea să-l vândă în mod legal. .

9. La 24 iunie 2002, în timpul procedurii, tatăl reclamantului a decedat. Reclamantul a continuat procesul în calitate de moștenitor.

10. La emiterea procedurii, printr-o decizie din 14 octombrie 2003, Curtea Supremă de Justiție, recunoscând dreptul de proprietate al reclamantului, i-a respins acțiunea acestuia pe motiv că locatarii erau cumpărători de bună credință. Curtea de apel nu a acordat nici o despăgubire reclamantului.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

1. Prevederile legale și jurisprudența internă pertinente sunt descrise în hotărârile *Brumărescu c. României* ([GC], n° 28342/95, CEDH 1999-VII, pp. 250-256, §§ 31-33), *Străin și alții c. României* (n° 57001/00, CEDH 2005-VII, §§ 19-26) și *Păduraru c. României* (n° 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005).

2. Legea nr. 10/2001 din 14 februarie 2001 privind regimul juridic al bunurilor imobile acaparate în mod abuziv de Stat între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989 a fost modificată

prin legea 247 publicată în Monitorul Oficial din 22 iulie 2005. Noua lege mărește formele de indemnizație permițând beneficiarilor să aleagă între o compensație sub formă de bunuri și servicii și o compensație sub formă de despăgubire pecuniară echivalând cu valoarea comercială a bunului care nu poate fi restituit în natură la momentul acordării sumei.

3. Dispozițiile pertinente ale legii nr. 10/2001 (republicată) așa cum au fost modificate de legea 247/2005 sunt următoarele :

Articolul 1

« 1. Imobilele pe care Statul (...) și le-a apropiat în mod abuziv între 6 martie 1945 și 22 decembrie 1989, precum și cele luate de Stat în virtutea n° 139/1940 privind exproprierile forțate, și încă nerestituite, vor face obiectul unei restituiri în natură .

2. Dacă restituirea în natură nu este posibilă, pot fi adoptate măsurile de echivalență prin reparare. Poate fi vorba de alte bunuri sau servicii (...), cu acordul solicitantului, sau de o despăgubire pecuniară acordată în conformitate cu dispozițiile speciale privind plata despăgubirilor pentru bunurile imobile achiziționate în mod abuziv.

(...) »

Articolul 10

« 1) Atunci când clădirile intrate în patrimoniul statului în mod abuziv au fost demolate total sau parțial, restituirea în natură este hotărâtă pentru terenul liber și pentru construcțiile care nu au fost demolate, în timp ce măsuri reparatoare prin echivalență vor fi stabilite pentru terenurile ocupate și pentru construcțiile demolate.

(...)

8) Valoarea construcțiilor pe care statul și le-a apropiat în mod abuziv și care au fost demolate este determinată în funcție de valoarea acestora estimată în bani la data la care administrația decide supra cererii, stabilită în funcție de normele internaționale de evaluare începând cu informațiile aflate la dispoziția evaluatorilor.

9) Valoarea construcțiilor care nu au fost demolate și a terenurilor aferente acestora pe care statul și le-a apropiat în mod abuziv și care nu pot fi restituite în natură este determinată în funcție de valoarea acestora estimată în bani la data la care administrația hotărăște asupra cererii, în conformitate cu normele internaționale de evaluare. »

Articolul 20

« 1) Persoanele care au primit despăgubiri în virtutea legii 112/1995 pot, exceptând cazul în care imobilul a fost vândut [unor terțe persoane] înainte de intrarea în vigoare a prezentei legi, să solicite restituirea în natură, cu atribuția pentru acestea de a rambursa suma primită cu titlu de despăgubire, corectată în funcție de rata inflației.

2) În cazul în care imobilul a fost vândut [unor terțe persoane] în condițiile prevăzute de legea 112/1995 (...), reclamantul are dreptul la măsuri de reparare prin echivalență , în suma valorii estimate în bani a imobilului, incluzând terenul și construcțiile, determinată în conformitate cu normele internaționale de evaluare. Atunci când solicitantul a primit despăgubiri în virtutea legii 112/1995, acesta are dreptul la diferența dintre valoarea estimată în bani a bunului și suma primită cu titlul așa-ziselor despăgubiri, corectată în funcție de rata inflației.

(...) »

4. articolele 13 și 16 ale titlului VII din legea 247/2005, de asemenea pertinente în prezenta afacere, sunt următoarele :

Articolul 13

« 1) în vederea stabilirii sumei finale a despăgubirilor de acordat în funcție de prezenta lege, va fi creată o Comisie centrală pentru despăgubiri, denumită în continuare Comisia centrală, plasată sub autoritatea Primului ministru (...)

Articolul 16

« 1) Deciziile emise de autoritățile competente pentru a restitui bunul care menționează sumele cu titlu de despăgubire (...) vor fi trimise la secretariatul Comisiei centrale cel mai târziu la 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

2) Cererile de restituire depuse în virtutea legii 10/2001 (...) care nu au primit răspuns la momentul intrării în vigoare a legii vor fi trimise (...) către secretariatul Comisiei Centrale (...) într-un termen de 10 zile începând cu data emiterii deciziilor autorităților competente pentru restituirea bunului.

5) Secretariatul Comisiei centrale va întocmi lista cu dosarele menționate la alineatele 1 și 2 în care cererea de restituire în natură a fost respinsă. Aceste dosare vor fi apoi transmise către autoritatea însărcinată cu evaluarea, care va redacta raportul de evaluare.

6) (...) Autoritatea însărcinată cu evaluarea va redacta raportul de evaluare în funcție de procedura prevăzută în acest scop și îl va transmite Comisie Centrale. Raportul va conține suma despăgubirii de acordat..

7) Pe baza raportului de evaluare, Comisia centrală va pronunța decizia de acordare de despăgubire sau va retrimite dosarul pentru o nouă evaluare. »

5. Funcționarea societății pe acțiuni « *Proprietatea* » este descrisă în cauza *Radu c. României* (nº 13309/03, §§ 18-20, 20 iulie 2006).

6. Legea n° 247/2005 a fost modificată în ultimul rând prin ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81 din 28 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial din 29 iunie 2007 și privind accelerarea procedurii de indemnizare pentru imobilele preluate abuziv de către stat.

Conform articolului 18¹ din titlul I al ordonanței , atunci când Comisia centrală a decis acordarea de despăgubiri din care suma nu depășește 500 000 de lei noi (« RON »), beneficiarii pot opta între acțiuni la « *Proprietatea* » și acordarea de despăgubiri pecuniare. Pentru sumele mai mari de 500 000 RON, interesații pot reclama despăgubiri pecuniare în valoare de 500 000 RON, și le vor fi acordate acțiuni la « *Proprietatea* » pentru diferență.

Conform articolului 7 din titlul II al ordonanței, în cele șase luni începând de la intrarea în vigoare a ordonanței, Guvernul va trebui să stabilească regulile de desemnare a societății gerante a « *Proprietatea* ».

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 1 din Protocolul nr. 1

17. Invocând articolul 1 din Protocolul nr. 1, reclamantul se plânge că a suferit o atingere a dreptului său cu privire la respectarea bunului său, în baza deciziilor tribunalelor interne care, constatând ilegalitatea naționalizării și absența titlului de proprietate valabil al Statului asupra imobilului situat în strada Croitorilor nr. 6, în Cluj Napoca, au validat vânzarea de către stat a apartamentului nr. 3 din acest imobil. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 dispune următoarele :

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât pe motivul utilității publice și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale de drept internațional.

Prevederile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin Statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa utilizarea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau a altor contribuții sau amenzi. »

A. Asupra admisibilității

27. Curtea constată că cererea nu este în mod manifest neîntemeiată în sensul [art. 35](#) alin. 3 din Convenție. De asemenea, ea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate și o declară așadar admisibilă.

B. Asupra fondului

7. Guvernul nu contestă existența unei imixțiuni în dreptul reclamantului cu privire la respectarea bunurilor sale .

8. În al doilea rând, Guvernul consideră că ar fi fost permis reclamantului să obțină o indemnizație în virtutea legii nr. 10/2001 modificată de legea nr. 247/2005, ceea ce răspunde cerințelor articolului 1 din Protocolul nr. 1. Acesta consideră că în situații complexe precum cele în speță, în care prevederile legislative au un impact economic asupra întregii țări, autoritățile naționale trebuie să beneficieze de o putere discreționară nu doar pentru a alege măsurile vizând garantarea respectării drepturilor patrimoniale dar și pentru implementarea acestora. Acesta expune că ultima reformă în speță , și anume legea nr. 247/2005, aplică principiul acordării de despăgubiri echitabile și neplafonate, fixate printr-o decizie a comisiei administrative centrale pe baza unei expertize, și accelerează procedura de restituire sau de indemnizație. Această lege prevede că, în cazul în care restituirea imobilului nu este posibilă, indemnizația se face prin emiterea titlurilor de participare într-un organism colectiv al valorilor mobiliare (*Proprietatea*), în valoarea bunului stabilit prin expertiză. Potrivit

Guvernului, noul mecanism instituit de legea nr. 247/2005 asigură o indemnizație efectivă, conformă cu cerințele Convenției.

9. Guvernul consideră că în orice stare de cauză o eventuală întârziere în acordarea unei indemnizații, în contextul unei despăgubiri neplafonate, nu tulbură echilibrul just de gospodărire între protecția proprietății indivizilor și cerințele de interes general și nu obligă reclamantul să suporte o sarcină excesivă.

10. Reclamantul prezintă că autoritățile au vândut bunul său pe care Statul l-a acaparat în mod abuziv în ciuda demersurilor sale pentru restituirea sa. Imixtiunea nu era prevăzută de lege, nu urmărea un scop legitim și ducea lipsă de proporționalitate.

11. Curtea constată că reclamantul deține o decizie definitivă și revocabilă constatând ilegalitatea naționalizării și ordonând autorităților să-i restituie bunul aflat în litigiu. Așa cum Curtea a constatat deja (vezi cazul *Strain* menționat mai sus § 38) existența dreptului său de proprietate în virtutea numitei decizii definitive nu era condiționată și altor formalități .

12. Curtea reamintește că a decis de azi înainte că vânzarea de către State a unui bun al altuia unei terțe persoane de bună credință, chiar dacă este anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de proprietate al altuia, se analizează într-o privațiune de proprietate. O astfel de privațiune, combinată cu absența totală de indemnizație, este contrară articolului 1 din Protocolul nr. 1 (*Străin și alții* menționat mai sus, §§ 39, 43 și 59).

13. Pe deasupra, în cazul *Păduraru* menționat mai sus, Curtea a constatat că Statul nu-și respectase obligația pozitivă de a reacționa în timp util și cu coerență față de chestiunea de interes general pe care o reprezintă restituirea sau vânzarea imobilelor intrate în posesia sa în virtutea decretelor de naționalizare. Aceasta a considerat de asemenea că incertitudinea generală creată astfel se repercutase asupra reclamantului, care se văzuse în imposibilitatea

de a recupera bunul său integral în timp ce dispunea de o decizie definitivă ce condamna Statul să i-l restituie (*Păduraru*, menționat mai sus, § 112).

14. În speță, Curtea nu distinge motivul de a se îndepărta de cazurile menționate mai sus, situația în fapt fiind evident aceeași. Aceasta constată că vânzarea de către Stata a bunului reclamantului în virtutea legii nr. 112/1995, care nu permitea, cu toate acestea, vinderea bunurilor naționalizate în mod ilegal, împiedică – încă și astăzi – interesatul să beneficieze de dreptul său de proprietate recunoscut de o decizie definitivă și irevocabilă.

15. Atâta timp cât Guvernul susține că îi este permis să obțină titluri de participare la un organism colectiv al valorilor mobiliare (*Proprietatea*) pe baza legii nr. 10/2001, în valoare egală cu valoarea bunului stabilită prin expertiză, Curtea reiterează constatarea sa anterioară pe baza căreia *Proprietatea* nu funcționează în prezent în mod susceptibil pentru a ajunge la acordarea efectivă a unei indemnizații către reclamant (vezi, printre alții, cazurile *Radu*, menționat mai sus, *Gabriel c. României*, nr. 35951/02, § 31, 8 martie 2007 ; *Săvulescu c. României*, nr. 1696/03, § 30, 12 iulie 2007). În plus, nici legea nr. 10/2001, nici legea nr. 247/2005 care o modifică nu iau în considerare prejudiciul suferit din cauza unei absențe prelungite de indemnizare de către persoanele care, precum reclamantul, s-au văzut private de bunurile lor (*Porteanu c. României*, nr. 4596/03, § 34, 16 februarie 2006).

16. Începând de atunci, Curtea consideră că faptul că reclamantul a fost privat de dreptul său de proprietate asupra apartamentului nr. 3, combinat cu absența totală a indemnizării de mai mult de patru ani, l-a făcut să îndure o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor sale garantat de articolul 1 din Protocolul nr. 1.

17. Din acel moment a existat în speță încălcarea acestei prevederi.

II. Asupra aplicării [art. 41](#) din Convenție

30. În conformitate cu art. 41 din Convenție,

« În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă. »

A. Prejudiciu

41. Reclamantul cere suma de 58.500 euro cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea actuală a apartamentului nr. 3 din casa situată în str. Croitorilor nr. 6, în Cluj-Napoca și terenul aferent, așa cum a fost aceasta stabilită de către o expertiză tehnică imobiliară. Reclamantul solicită de asemenea 10 000 euro (EUR) pentru suferințele îndurate prin privarea de proprietate.

18. În ceea ce privește prejudiciul material, Guvernul consideră că valoarea estimată în bani a apartamentului în cauză este de 43 548 EURO, și prezintă un raport de expertiză (aviz) în acest sens. În ceea ce privește daunele morale, Guvernul consideră în primul rând că nu există legătură de cauzalitate între dauna morală pretinsă și presupusa încălcare a Convenției. Acesta argumentează de asemenea că o eventuală daună morală ar fi fost compensată în mod suficient printr-o constatare a încălcării. Cu titlu subsidiar, Guvernul consideră că pretențiile reclamantului sunt excesive.

19. Curtea reamintește că a concluzionat încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției din pricina vânzării de către Stat a apartamentului reclamantului, combinată cu absența indemnizării.

20. în ceea ce privește dauna materială, Curtea decide că Guvernul va trebui să achite reclamantului o sumă corespunzătoare cu valoarea actuală a apartamentului în litigiu.

În acest sens, ținând cont de expertizele tehnice produse de către părți și de informațiile de care aceasta dispune cu privire la prețul pieței imobiliare locale, Curtea consideră că valoarea actuală estimată în bani a apartamentului litigios este de 51 000 euro (EUR).

21. Curtea consideră că evenimentele în cauză au putut provoca reclamantului suferințe și o stare de nesiguranță care nu pot fi compensate prin constatarea încălcării. Aceasta consideră că suma de 2 000 euro (EUR) reprezintă o reparare echitabilă a prejudiciului moral suferit de către reclamant.

B. Costuri și cheltuieli

22. Reclamantul solicită de asemenea 1 500 EUR pentru cheltuielile și costurile suportate în fața Curții. Acesta prezintă o chitanță ce atestă plata a 5 300 RON către avocatul care l-a reprezentat în prezenta procedură.

23. Guvernul constată că reclamantul nu a prezentat contractul de asistență juridică încheiat cu avocatul din care să reiasă că suma menționată mai sus a fost achitată pentru afirmarea prezentei cereri.

24. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor decât în măsura în care se stabilește realitatea, necesitatea și caracterul rezonabil al cuantumului lor. În cauză, ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră rezonabilă suma de 1 500 euro cu titlu de costuri și cheltuieli de judecată în fața Curții și o acordă reclamantului.

C. Majorări de întârziere

47. Curtea hotărăște să aplice majorările de întârziere echivalente cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte marginale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA,

ÎN UNANIMITATE:

1. declară cererea admisibilă;

2. hotărăște că s-a încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1;

3. hotărăște:

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu [art. 44](#) alin. 2 din Convenție, sumele următoare:

i. 51 000 euro (cincizeci și unu mii euro) pentru prejudiciul material;

ii. 2 000 euro (două mii euro) pentru daune morale;

ii. 1500 (o mie cinci sute euro) pentru costuri și cheltuieli;

iii. orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit asupra sumelor respective;

b) că sumele respective vor fi convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

c) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, sumele vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

4. respinge cererea de acordare a unei satisfacții echitabile pentru rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la data de 14 februarie 2008, în aplicarea [art. 77](#) alin. 2 și 3 din Regulament.

Bostjan M. Zupančič,

președinte

Santiago Quesada,

grefier